

Kvittering på innsendt hørings svar på Høring Forslag til nye forskrifter om barnehageverksemd og grunnskole og vidaregåande opplæring i Longyearbyen

Høringens saksnummer: 21/1751

Høring: Høring Forslag til nye forskrifter om barnehageverksemd og grunnskole og vidaregåande opplæring i Longyearbyen

Levert: 15.08.2021 12:00:33

Svar type:

Jeg svarte som: Annen

Avsender: Foreldreutvalget for barnehager

Kontaktperson: Asle Sandnes

Kontakt e-post: asle.sandnes@fug.no

Foreldreutvalget for barnehager, FUB, takker for muligheten til å gi svar på høringen om nye forskrifter for barnehage, grunnskole og vidaregåande opplæring i Longyearbyen.

Vi har i arbeidet med høringen mottatt innspill og erfaringer fra representanter i barnehagers råd og utvalg i Longyearbyen, og har merket oss at departementets forslag har ført til et stort lokalt engasjement og opprør blant foreldre der. Vårt innspill vil naturlig nok rette seg mot den forskriften som gjelder barnehage.

Vi ønsker å uttrykke vår støtte til de lokale stemmene som vil forkaste foreliggende forslag til forskrift, og ber om at departementet utreder nærmere det faktiske grunnlaget for, konsekvensene av og de menneskerettslige sidene ved forskriften, og at en ny og varmere forskrift legges fram. Vi mener det bør være mulig å innrette forskriften på en måte som i større grad opprettholder dagens tjenestetilbud både i omfang og kvalitet. Dette gjelder i særlig stor grad dem som allerede har en tilknytning til Svalbard i dag.

FUB er tilhengere av et avklart regelverk som leder til forutsigbarhet og likhet når det gjelder ivaretagelse av barn, deres behov og deres rettigheter. Dette fremmer et godt samarbeidsklima mellom hjem, barnehage og barn, noe som vi i FUB verdsetter høyt.

Vi vil understreke norske myndigheters plikt etter Grunnloven § 104 og

Barnekonvensjonen Art 3 og 4 til å gjøre **barnerettighetsvurderinger** i saker som angår barn. Vi viser til følgende utdrag fra Meld. St. 18 (2020-2021) - Barnekulturmeldingen:

"Staten har ei plikt til å oppfylle, respektere og beskytte rettane til barn. Barnekonvensjonen artikkel 4 pålegg staten å setje inn alle velegna lovgivingsmessige, administrative og andre tiltak for å oppfylle dei forpliktingane staten har etter barnekonvensjonen. Når myndigheitene gjennomfører ny politikk eller lagar nye lover, skal dei gjere det som blir kalla ei barnerettsvurdering. Det vil seie at myndigheitene må vurdere kva for konsekvensar dei foreslåtte tiltaka vil få for om vi klarer å oppfylle rettane barna har. Barne- og ungdomspolitikken må derfor ta utgangspunkt i rettane til barna og det ansvaret myndigheitene har, slik det blant anna er nedfelt i internasjonale regelverk og det norske lovverket."

Vi synes det er vanskelig å se av høringsnotatet at konsekvensene for barn og unge i Longyearbyen er tilfredsstillende utredet og vektlagt. Vi stiller blant annet spørsmål ved hvordan barnas rett til å bli hørt er ivaretatt.

Vi vil også peke på de vurderingene som framgår av NOU 2020: 3 under pkt. 19.3.2, som vi mener viser at departementets høringsnotat går for langt i å innskrenke etterlevelsen av Norges menneskerettighetsforpliktelser i Longyearbyen. Herfra hitsettes:

«Utvalget mener at reglene om universell utforming og individuell tilrettelegging ved utdanningsinstitusjonene også skal gjelde fullt ut på Svalbard. Utvalget viser særlig til Norges forpliktelser etter FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne, som gjelder for hele det norske territoriet, også på Svalbard. Norge signerte konvensjonen i 2007 og ratifiserte den i 2013. Det betyr at Norge er forpliktet til å følge det som står i konvensjonen. Konvensjonen artikkel 24, som omhandler retten til utdanning for mennesker med nedsatt funksjonsevne, er omtalt i boks 19.1. FN-konvensjonen legger til grunn at alle mennesker har en iboende verdighet og verdi, like og umistelige rettigheter, og at dette er grunnlaget for frihet, rettferd og fred i verden. I artikkel 1 står formålet med konvensjonen, som er «å fremme, verne om og sikre mennesker med nedsatt funksjonsevne full og likeverdig rett til å nyte alle menneskerettigheter og grunnleggende friheter, og å fremme respekten for deres iboende verdighet». Konvensjonspartene forplikter seg dermed til å sikre og fremme full gjennomføring av alle menneskerettigheter og grunnleggende friheter for alle mennesker med nedsatt funksjonsevne, uten diskriminering av noe slag på grunn av nedsatt funksjonsevne, blant annet gjennom lovgivningstiltak for å virkeliggjøre rettighetene som er nedfelt i konvensjonen, jf. artikkel 4 nr. 1.»

Dersom forskriften skal innføres i sin nåværende form oppstår det etter vår mening et sterkt behov for å etablere overgangsordninger som sikrer

dagens innbyggere i Longyearbyen at de fortsatt kan motta tjenester som i dag. Dersom de klagjøringer og rettighetsinnskrenkninger som følger av forskriften gis "tilbakevirkende kraft" vil mange av dagens innbyggere på Svalbard oppleve en stor endring i viktige forhold som de har innrettet sin tilværelse etter.

Vårt inntrykk av lokalsamfunnet i Longyearbyen er at de har kommet svært langt i å skape et varmt, inkluderende og mangfoldig samfunn for alle med engasjerte, ressurssterke borgere som bidrar sterkt med frivillig arbeid og dugnad. FNs bærekraftsmål og barns rettigheter har lenge hatt et sterkt fokus der.

Vi vil påpeke at vi oppfatter den foreslåtte forskriften og redegjørelsen og begrunnelsene i høringsnotatet som relativt kyniske i behandlingen av rettighetene, livsvilkårene og hverdagen til barn, unge og deres familier. Vi savner nærmere utredning, faktagrunnlag og vurdering av dagens situasjon i relasjon til:

- Om det er vanskeligere å rekruttere fagkompetanse til å ivareta barn med spesielle behov i Longyearbyen enn ellers i landet

- Om det er en realitet at den frie tilgangen utenlandske borgere har til Svalbard medfører en strøm av "rettighets- og velferdsprofitører" som ikke er bærekraftig

- Om tjenestetilbudet og inkluderingen av barn og unge med behov for spesiell tilrettelegging pr. i dag er mer omfattende enn det departementet mener ligger innenfor dagens regelverk.

- Hva som blir konsekvensene for barn og unge i barnehage og skole i Longyearbyen i dag

FUB mottar årlig flere henvendelser fra foreldre med spørsmål om hjelp til å løse utfordringer i møte med barnehager. Spørsmålene er av ulik karakter og spenner tematisk fra spørsmål om bekledning i barnehage til barns rettigheter til et trygt og godt barnehagemiljø og rett til spesialpedagogisk tilrettelegging. Vi har de siste årene kun fått et fåtall henvendelser fra foreldre på Svalbard. Vi tolker dette i retning av at det er stor tilfredshet med gjeldende barnehagetilbud blant foreldrene, og at foreldrene der er grunnleggende innstilt på å "klare seg selv".

Vi støtter forskriftsforslaget i de deler hvor hele kapitler i barnehageloven i sin helhet er foreslått å gjelde i Longyearbyen. Vi vil nedenfor kommentere noen av de konkrete sidene i forslaget til forskrift, med utgangspunkt i at vi mener at større deler av barnehageloven enn det som framgår av forskriftsforslaget bør gjelde i Longyearbyen:

Ikke individuell rett til barnehageplass, men krav om barnehagetilbud til minst ti barn over tre år og minst fem barn under tre år - Vi mener at det bør være individuell rett til barnehageplass og at departementet i alle fall har

lagt seg på et altfor lavt minimumskrav til antall barnehageplasser, noe som står i sterk kontrast til at det er ca. 100 barn i barnehager i Longyearbyen i dag.

Ikke tillatt å etablere og drive privat barnehagevirksomhet i Longyearbyen -

Vi tror at det svært lave minimumskravet til antall pliktige barnehageplasser i Longyearbyen lett kan føre til at det oppstår et behov for etablering av privat barnehage eller familiebarnehage, og at forskriftsforslaget på dette punktet vil gjøre det vanskelig å opprettholde Longyearbyen som et familiesamfunn for familier med barn i barnehagealder.

Prioritet for barn med nedsatt funksjonsevne skal ikke gjelde - Dette mener vi er særlig problematisk, sett i sammenheng med det begrensede antallet pliktige barnehageplasser.

Kap. VI om personalet gjelder - Dette mener vi er bra isolert sett, men argumentet med at det kan være vanskelig med rekruttering av kvalifisert arbeidskraft kan gjøre seg gjeldende her på samme måte som for andre områder. Dette medfører en inkonsistens i departementets argumenter.

At retten til spesialpedagogisk hjelp etter barnehageloven § 31 ikke skal gjelde for LLs barnehagevirksomhet – Her finner vi kjernen i våre innvendinger mot foreslåtte forskrift. LL gis her en klar hjemmel for en diskriminering av barn som anses å være i strid med konvensjonsnedfelte barne- og menneskerettigheter. Økonomiske argumenter og vanskeligheter med å skaffe riktig kompetanse anses ikke gyldige som grunnlag for å begrense tjenestetilbudet på området i fastlandsnorge. utfordringer med kommunal økonomi og rekruttering til stillinger som krever særlig kompetanse er derimot en utfordring i kommune-Norge generelt. Vi kan ikke skjønne annet enn at dette strider mot en Svalbard-politisk målsetning om at Longyearbyen skal være et familiesamfunn.

PP-tjenestens rolle som sakkyndig instans i § 33 første ledd skal ikke gjelde. Derimot mener departementet det kan være hensiktsmessig at PP-tjenesten har en rolle på barnehagefeltet knyttet til bistand til barnehagene, jf. § 33 andre ledd - Dette er isolert positivt, men dekker etter vårt syn ikke tilstrekkelig opp for at retten til spesialpedagogisk hjelp ikke skal gjelde i Longyearbyen.

§ 37 om tilrettelegging av barnehagetilbudet for barn med nedsatt funksjonsevne ikke skal gjelde for LLs barnehagevirksomhet. Det samme gjelder Tegnspråk og ASK - På disse punktene mener vi at departementet har lagt alt for stor vekt på de særlige forholdene i Longyearbyen. Dette kan slå svært uheldig ut for barnefamilier som er etablert i Longyearbyen i dag, legger føringer i retning av et "sorteringssamfunn" og strider mot svalbardpolitiske målsetninger om at det skal være et levedyktig familiesamfunn der.

Departementet mener reglene i barnehageloven kapittel VIII om

psykososialt barnehagemiljø skal gjelde for LLs barnehagevirksomhet og foreslår at dette presiseres i forskriften, jf. forslag til § 5 første ledd - Vi mener det er bra og en selvfølge at disse reglene skal gjelde også i Longyearbyen.

Rammeplanen skal også gjelde. Det samme gjelder forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager og forskrift om politiattest i barnehager - Dette mener vi er bra.

Det skal legges til rette for at samiske barn kan møte samisk språk og kultur i en passende form i barnehagen, men ikke at barnehagen skal ha samisktalende personale - Det er bra og riktig at forskriften legger opp til at rettighetene for samiske barn skal være de samme som ellers utenfor de samiske områdene.

Kapittel X om tilsyn gjelder, men det er ikke trådt i kraft ennå. Forskrift om overgangsregler fra desember 2020 gjelder inntil videre - Vi er skeptiske til den kunstige konstruksjonen med kommunen/lokalstyret som både barnehageeier og barnehagemyndighet - dette gjelder for øvrig ikke bare for Longyearbyen.

Forskriften om foreldrebetaling i barnehager (16. desember 2005 nr. 1478), som er fastsatt med hjemmel i barnehageloven § 20, har regler om makspris, søskenmoderasjon og inntektsbasert moderasjon, samt saksbehandlingsregler for dette. Departementet mener at bare reglene om makspris bør gjelde - Vi er for alle tiltak som gir barn, uavhengig av foreldrenes inntekt, reelt like muligheter for deltakelse i barnehage og mener derfor at hele forskriften bør gjelde. Av informasjon som er tilgjengelig på lokalstyre.no, framgår at regler om søskenmoderasjon praktiseres i dag.

Med vennlig hilsen

Einar Olav Larsen, leder FUB

Cathrine Ballo Olsen, nestleder FUB

Marthe Oppedal Vale, utvalgsmedlem FUB

Alle svar må gjennom en manuell godkjenning før de blir synlige på www.regjeringen.no.